

Kerámia 1. – régészeti vonatkozások

T. Biró K., Archeometria...
2022.04.04

Kerámiák archeometriai vizsgálata

Régészeti szempontok

T. Biró Katalin
MNM
tbk@ace.hu

Kerámia

- fogalma
- szerepe a régészeti anyagban
- vizsgálata régészeti módszerekkel
- kérdések

Kerámia

- fogalma
- szerepe a régészeti anyagban
- vizsgálata régészeti módszerekkel
- kérdések

Kerámia szavunk a görög *keramos* szóból származik, melynek jelentése fazekasagyag.

A kerámia alkotóelemei a természetben megtalálható kőzetek és ásványok: agyag, homok és egyéb adalékok, amelyeket összekeverve nedvesen, képlékeny állapotban formázunk és égetéssel tesszük hő- és vízállóvá.

A kerámia maga viszont nem található meg a természetben, ezért a legkorábbi, ember által létrehozott műterméknek, mesterséges anyagnak tekinthető.

Kerámia

- fogalma
- szerepe a régészeti anyagban
- vizsgálata régészeti módszerekkel
- kérdések

- A régészeti anyag mennyiségét tekintve legjelentősebb része
- Sokoldalúan vizsgálható

	helyesen írva	darab	tárgyszó
Cserép	Cserép	26288	cserép
Cserepek	Cserepek	7236	cserép
Táltöredék	Táltöredék	1649	táltöredék
Bögre	Bögre	1530	bögre
Edénytöredék	Edénytöredék	1425	edénytöredék
Oldaltöredék	Oldaltöredék	1214	oldaltöredék
Tál	Tál	1205	tál
Balta	Balta	1098	balta
Uma	Uma	989	urna
Edény töredéke	Edénytöredék	981	edénytöredék
Fazéktöredék	Fazéktöredék	902	fazéktöredék
Penge	Penge	724	szerszám
Edény	Edény	664	edény
Peremtöredék	Peremtöredék	645	peremtöredék
Csésze	Csésze	582	csésze
Karperec	Karperec	580	karperec
Táltöredékek	Táltöredékek	514	táltöredék
Umatöredék	Umatöredék	468	umatöredék
Bögretöredék	Bögretöredék	456	bögre
Fazéktöredékek	Fazéktöredékek	449	fazéktöredék
Tál töredéke	Táltöredék	448	táltöredék
Szilánk	Szilánk	446	félkész termék
Csésze töredéke	Csészetöredék	438	csésze
Füles bögre	Füles bögre	438	bögre

Legkorábbi ismert kerámia:

Dolni Vestonice, Vénusz

Kb. 10 cm magas,
földbe vajt (méhkas
alakú) kemencében
kiégetett

Felső paleolit, kb. 27
ezer éves

Legkorábbi ismert kerámia edények:

DK-Ázsia (XVI-XV ée. i.e.)

Japán, i.e. 10 500, Jomon
kultúra

Európában:

Közel-Kelet, Balkán
félsziget felől terjed el a
kerámia és fazekasság
ismerete

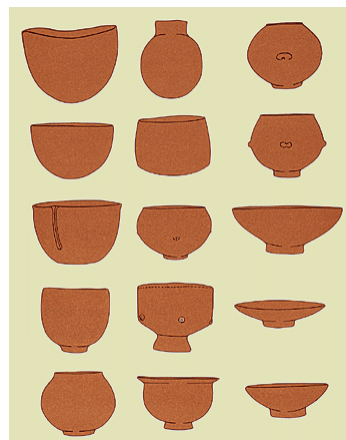
korai Jomon
edény

Legkorábbi ismert kerámia edények:

Japán, i.e. 10 500, Jomon
kultúra

Európában:

Közel-Kelet, Balkán
félsziget felől terjed el a
kerámia és fazekasság
ismerete

Hol jelenik meg az ember környezetében a kerámia?

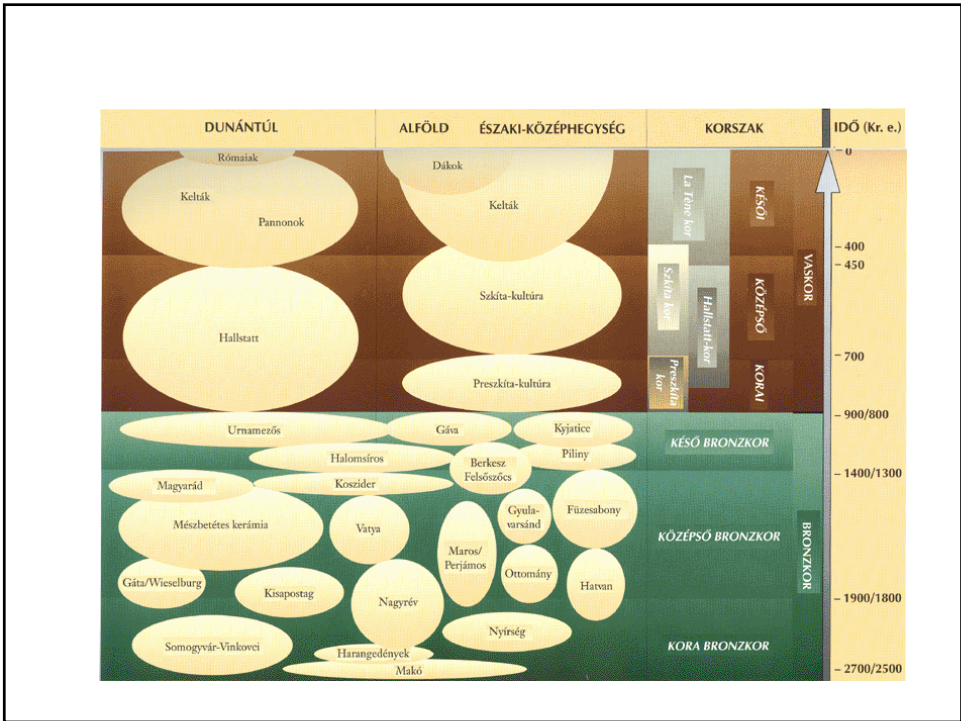
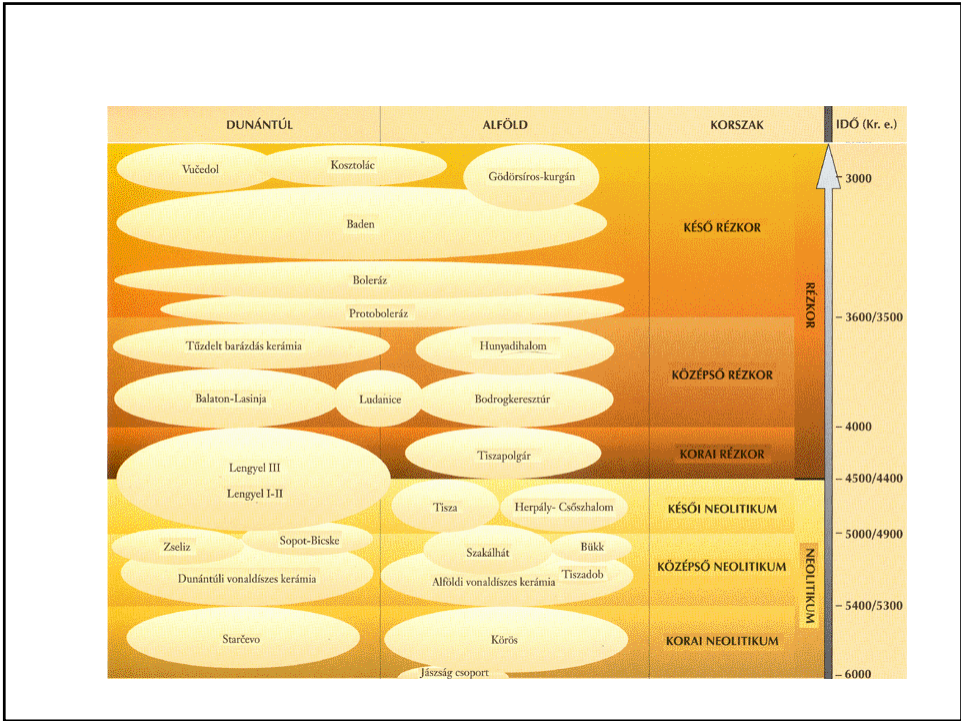

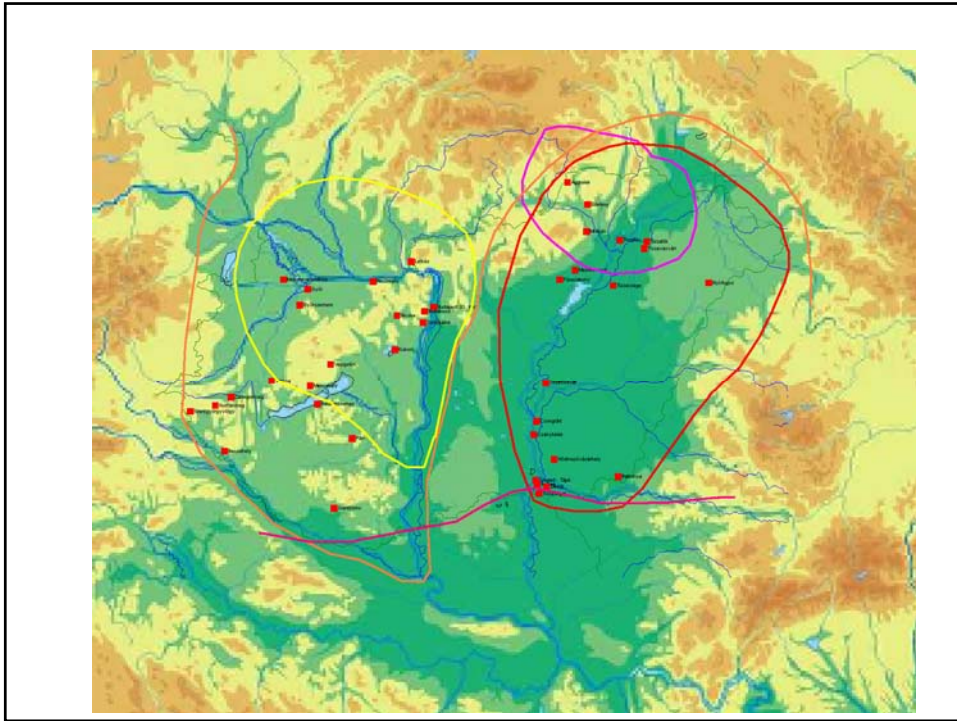
Kerámia

- fogalma
- szerepe a régészeti anyagban
- vizsgálata régészeti módszerekkel
- kérdések

Tipológia - Kronológia, területi csoportok
Készítéstechnológia
Díszítés
Funkció
Kereskedelem

Tipológia - Kronológia, területi csoportok
Készítéstechnológia
Díszítés
Funkció
Kereskedelem

Tipológia - Kronológia, területi csoportok

Készítéstechnológia

Díszítés

Funkció

Kereskedelem

Formázás:

- hurkatechnika

- 'lapszabászat'

- kézi

- lassú korong

- gyors korong

Tipológia - Kronológia, területi csoportok
Készítéstechnológia

Díszítés

Funkció

Kereskedelem

- **plasztikus díszek**
- **festés**
- **véselt, karcolt díszek**
- **inkrusztáció**
- **máz**
- **pecsételt dísz**

Tipológia - Kronológia, területi csoportok
Készítéstechnológia

Díszítés

Funkció

Kereskedelem

Tiszapolgár kultúra
(KUTZIÁN 1972)

Hódmezővásárhely-Szakálhát

Tipológia - Kronológia, területi csoportok

Készítéstechnológia

Díszítés

Funkció

Kereskedelem

- tárolás

- főzés

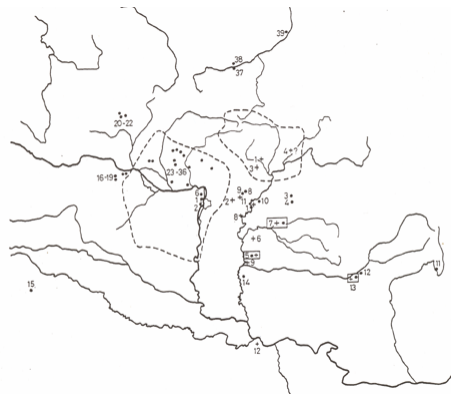
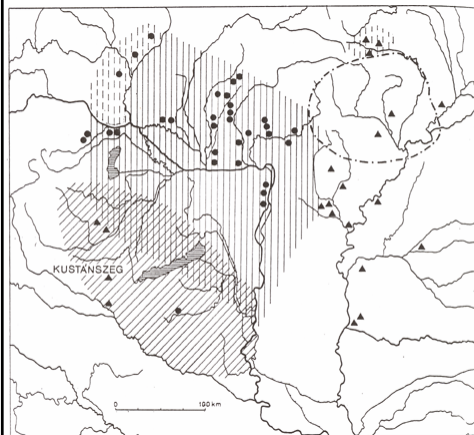
- teríték

- szállítás

- 'dísz tárgyak'

Tipológia - Kronológia, területi csoportok
Készítéstechnológia
Díszítés
Funkció
Kereskedelem

Tipológia - Kronológia, területi csoportok
Készítéstechnológia
Díszítés
Funkció

Tipológia - Kronológia, területi csoportok

Készítéstechnológia

Díszítés

Funkció

Kereskedelem

Kerámia

- fogalma
- szerepe a régészeti anyagban
- vizsgálata régészeti módszerekkel
- **kérdések**

?

- régészeti módszerekkel megállapított különbségek objektív, anyagi tartalma
- helyi-távoli (távolabbi) nyersanyag
- készítéstechnológia: receptek, eljárások, égetési hőmérséklet
- hitelesség vizsgálat
- egyéb kinyerhető információ: szerves (étel) maradványok, növényi maradványok, ujjnyomok
- .....

Irodalom

- Hereditas-sorozat (Kalicz, Kovács, Vékony, Szabó, Dienes, Bóna)
- Visy et al. szerk., Magyar Régészet az Ezredfordulón
- Régészeti Kézikönyv 2011 4.6. fejezet: Szilágyi Veronika, Kerámia anyagvizsgálata (<http://www.ace.hu/curric/elte-archeometria/irodalom/RegeszetiKezikonyv2011.pdf>)